

не тільки психічного розладу, але й інших психічних порушень (психічних станів, що характеризуються порушенням інтелектуального або переважно вольового компонента психічної діяльності).

Психологічний критерій адієздатності може бути представлений у двох аспектах: 1) тимчасова нездатність розуміти значення своїх дій (бездіяльність) або керувати ними; 2) тимчасова нездатність повною мірою розуміти значення своїх дій (бездіяльність) або керувати ними. Перебування фізично особи у такому тимчасовому стані, має враховуватися при визначенні правових наслідків юридично значущої поведінки. Це як визнання недійсними правочини, звільнення від відповідальності у деліктних правовідносинах, так і враховуючи обставини справи та матеріальне становище контрагентів як включення із вказаних таких загального правила про можливість притягнення адієздатної особи до відповідальності.

Юридичний критерій адієздатності слід визначати як нездатність фізичної особи своєю поведінкою породжувати цивільно-правові наслідки. Хоча при юридичному критерії слід враховувати як приватні інтереси учасників цивільних відносин, так і публічний інтерес, а тому у певних слід визначити у яких випадках дії адієздатної особи породжують юридично значимі правові наслідки. Носієм стану адієздатності можуть бути лише фізичні особи.

Темпоральний критерій (тимчасова ознака) адієздатності характеризується тим, що цей стан фізичної особи існує протягом певного періоду часу і потребує ретроспективної оцінки.

Викладене дозволяє констатувати, що в умовах постійного розвитку цивільного обороту, головним юридичним інструментом якого є угоди, у тому числі постійне збільшення кількості та різноманітності джерел підвищеної небезпеки, особливо коли це стосується деліктів, за якими боржником виступає фізично особа, яка мала тимчасові психічні відхилення є нагальна потреба як теоретичного, так і практичного розроблення концепту адієздатної фізичної особи. Зокрема потребує розробки і обґрунтування теоретичної моделі адієздатності, її правової природи, видів і ознак, критеріїв розмежування як видів, так і наслідків правопорушень, вчинених в стані адієздатності. Розкриття цих питань сприятиме однаковості і справедливості прийнятих судових рішень щодо відповідальності осіб, які вчиняють дії в стані адієздатності.

Список бібліографічних посилань

1. Советское гражданское право : учебник для юрид. ин-тов и факультетов / под ред. О. А. Красавчикова. М., 1968. Т. 1. С. 262–264.

Одержано 17.04.2018

УДК 347.4

Марія Володимирівна СМАГЛОВА,

курсант групи Ф2-204 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Погребняк О. С.

ПІДСТАВИ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ЗМІНИ УМОВ ДОГОВОРУ

У ст. 651 Цивільного кодексу України визначені підстави для зміни договору та наслідки, які настають.

Відповідно до ч. 1 ст. 651 ЦК України зміна або розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом. Про зміну та розірвання договору сторони вправі домовитися у будь-який час на свій розсуд незалежно від наявності підстав порушення договору.

Важливо зазначити, що у разі недосагнення згоди щодо внесення змін до умов договору, контрагенти мають право вирішити спір у судовому порядку. Так, відповідно до ст. 30 Закону України «Про оренду землі» зміна умов договору оренди землі здійснюється за взаємною згодою сторін. У разі недосагнення згоди щодо зміни умов договору оренди землі спір вирішується в судовому порядку.

Також слід прийняти до уваги, що відсутність підстав для розірвання та зміни договору, не може обмежувати свободу сторін на власний розсуд домовитися про розірвання або зміну договору, якщо звичайно законом не заборонено змінювати або розривати той чи інший врегульований ним договір. Якщо заборони щодо розірвання та зміни договору, що врегульований законом (поіменованого договору), не існує, єдиною підставою для розірвання та зміни договору є факт згоди обох сторін про його зміну та розірвання. Домовленість вимагає вільного волевиявлення сторони щодо внесення тих чи інших змін до договору або його розірвання. Згода обох сторін є підставою для зміни та розірвання договору, а домовленість сторін, що об'єктивується через здійснення двостороннього правочину є шляхом (або способом) розірвання або зміни договору.

Відповідно до ч. 2 ст. 651 ЦК України договір може бути змінено або розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом. Істотним є таке порушення стороною договору, коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору.

Таким чином, як підставу для розірвання договору на вимогу однієї сторони закон передбачає не тільки факт порушення умов договору другою стороною, а й обов'язково наявність шкоди, завданої цим порушенням другою стороною. Суди повинні встановити не лише наявність істотного порушення договору, але й наявність шкоди, завданої цим порушенням другою стороною, яка може бути виражена у вигляді реальних збитків та/або упущеної вигоди, а її розмір не дозволяє потерпілій стороні отримати очікуване при укладенні договору; а також установити, чи є дійсно істотною різниця між тим, на що має право розраховувати сторона, укладаючи договір, і тим, що в дійсності вона змогла отримати.

Висновок про те хто має бути суб'єктом оцінки можна зробити із того який спосіб зміни договору передбачених законодавцем.

Таким чином визначені підстави та порядок для внесення змін до умов договору, а також правові наслідки.

Одержано 17.04.2018

